

БІЛОУСОВ ЄВГЕН МИКОЛАЙОВИЧ

доктор юридичних наук, доцент, провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України

ORCID 0000-0001-7685-2208

КОРВАТ ОЛЕНА ВАЛЕРІЇВНА

кандидат економічних наук, доцент, провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України

ORCID 0000-0002-7977-6957

УДК 346: 338.439:338.24.001

DOI 10.37772/2518-1718-2023-4(44)-13

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ ІНДУСТРІЇ 4.0

Наукова робота присвячена дослідженню правових аспектів регулювання економічної безпеки в умовах впровадження та розвитку Індустрії 4.0. Метою статті є розробка теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо удосконалення нормативно-правового регулювання забезпечення економічної безпеки України в умовах становлення Індустрії 4.0.

У роботі розглянуто сутність Індустрії 4.0, можливості та переваги впровадження цифрових технологій в управління та виробничі процеси, ризики цифровізації та загрози економічній безпеці України, обґрунтовано доцільність удосконалення правового регулювання економічної безпеки в умовах впровадження цифрових технологій. Виявлено відсутність стратегічного бачення забезпечення економічної безпеки від загроз цифровізації, недостатній перелік індикаторів безпеки для оцінки наслідків цифрових трансформацій, загрозу фінансової і технологічної залежності України від розвинутих країн. Обґрунтовано базові принципи формування державної політики у сфері економічної безпеки.

Запропоновано удосконалення правового регулювання в частині розширення принципів формування державної політики у сфері економічної безпеки, перегляді методики розрахунку рівня економічної безпеки України, регламентації положень щодо розробки та реалізації Стратегії економічної безпеки України, встановлення загроз від цифровізації та визначення відповідних завдань з їх подолання за кожною сферою економічної безпеки.

Ключові слова: правове регулювання, економічна безпека, Індустрія 4.0, цифрові технології, ризик, загроза, цифровізація, економіка, забезпечення безпеки, стратегія, державна політика.

Постановка проблеми. Умови сучасної цифрової ери висувають нові вимоги до ефективності національних підприємств. Технологічний підхід «Індустрія 4.0» передбачає цифровізацію й автоматизацію виробничих процесів та управління на підприємствах реального сектору економіки [1]. Його впровадження визначено Національною економічною стратегією на період до 2030 року [2] як один із шляхів досягнення цілей створення нових виробничих потужностей через стимулювання інноваційної діяльності підприємств, а також трансформації ресурсних секторів економіки у високопродуктивні, інтелектуальні та конкурентоспроможні.

Дійсно, розвиток Індустрії 4.0 спрямований на збільшення продуктивності праці, зниження витрат, підвищення якості продукції, інтеграцію інноваційних технологій для розробки нових товарів, послуг і бізнес-моделей, гнучкість й адаптивність виробничих систем, зростання ефективності співпраці в ланцюзі створення цінностей. Цифровізація економіки відбувається в багатьох країнах світу, зокрема в ЄС, де з 2016 року реалізується ініціатива Європейської Комісії «Оцифрування європейської індустрії», що передбачає впровадження цифрових інновацій у продукти, процеси та бізнес-моделі підприємств всіх секторів. Водночас з широкими можливостями інно-

ваційних технологій Індустрії 4.0 існують певні загрози, пов'язані з інформаційною, фінансовою, демографічною, соціальною та зовнішньоекономічною складових економічної безпеки. Забезпечення безпеки від загроз цифровізації під час становлення Індустрії 4.0 в Україні особливо актуально в контексті складних умов війни, в яких функціонує економічна система, та для післявоєнного відновлення економіки нашої держави. Розв'язання зазначених проблем потребує розробки стратегічного бачення та правового регулювання забезпечення безпеки в цифровій економіці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вітчизняні вчені у своїх роботах постійно звертають увагу на те, що діджиталізація, роботизація й системні перетворення в умовах Індустрії 4.0 суттєво позначаються на безпеці та стійкості національної економіки [3-9]. Науковці виокремлюють для України зокрема такі ризики впровадження цифрових технологій 4.0 як зростання рівня безробіття, злочинності, кібератак, посилення диспропорцій у доходах, добробуті та можливостях населення, диспропорцій в структурі економіки та зовнішньоекономічних відносин, можливі втрати та підробка даних, несанкціоноване їх використання, порушення в роботі цифрової інфраструктури, втрата цифрового суверенітету держави. Втім, пропозиції щодо розв'язання проблеми загроз економічній безпеці авторами не надаються.

Паралельно з працями щодо аналізу негативних наслідків Індустрії 4.0 для економіки, велика група наукових публікацій присвячена загальним питанням забезпечення економічної безпеки України, зокрема у правовій сфері. В цих дослідженнях, наприклад у роботах [10-12], розглядається широкий спектр питань щодо удосконалення термінології, складових економічної безпеки, методології виявлення та оцінки загроз, побудові механізмів забезпечення безпеки в економічній сфері, розробці стратегій управління економічною безпекою, проте загрозам від цифровізації в них майже не приділяється увага.

Метою статті є розробка теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо удосконалення нормативно-правового регулювання забезпечення економічної безпеки України в умовах становлення Індустрії 4.0.

Виклад основного матеріалу. Індустрія 4.0 базується на таких цифрових технологіях як інтернет речей, штучний інтелект, машинне навчання, хмарні та туманні обчислення, аналітика великих даних, блокчейн, адитивні технології, цифровий дизайн, симуляція цифрових двійників, безпілотні технології, біометричні технології, віртуальна реальність, доповнена реальність, автономні роботи. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року

одним із завдань у сфері виробничої безпеки ставить прискорений розвиток Індустрії 4.0 та її інтеграції до виробничих ланцюгів [13]. Очікується, що цифрові трансформації на підприємствах будуть сприяти їх ефективності, підвищать конкурентоспроможність всієї економіки, дозволять оптимізувати її структуру. Однак, будь-які інновації, у тому числі на галузевому й національному рівнях, є високоризиковими, тобто можуть створювати загрози економічній безпеці, про що у Стратегії економічної безпеки України [13] взагалі не згадується.

Український інститут майбутнього, який розробив стратегію «Україна 2030Е – країна з розвинутою цифровою економікою», в своїй візії на 31 грудня 2030 року запланував нерівномірний розподіл благ і соціальну нерівність, обмеження розвиненими державами доступу до нових технологій для інших держав, позбавлення роботи мільйонів людей, небезпеку подальшого існування людини Homo Sapiens через штучний інтелект і генну інженерію [14]. Такі орієнтири складають загрозу національній безпеці, а подібна мета протирічить нормам Конституції України.

В Україні найвищою цінністю завжди була і є людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека. Держава зобов'язана гарантувати та забезпечувати соціальну спрямованість цифрової економіки, всебічний духовний та культурний розвиток суспільства, захист державного суверенітету, економічної безпеки України, безпеки, прав і свобод людини в цифрову епоху.

Враховуючи ризики впровадження та використання технологій Індустрії 4.0 для ефективного забезпечення безпекового розвитку економіки, на державному рівні має відбуватись постійний та якісний моніторинг загроз. У попередніх дослідженнях [4] було з'ясовано, що моніторинг економічної безпеки [13] натеper здійснюється за скороченою кількістю індикаторів фінансової, виробничої, зовнішньоекономічної, інвестиційно-інноваційної та макроекономічної складових, а демографічна, енергетична, продовольча та соціальна складові економічної безпеки взагалі вилучені з аналізу, що спотворює об'єктивність оцінки стану економіки.

У зв'язку з тим, що в цифровій економіці дані мають споживчу цінність і являються ключовими факторами виробництва та джерелом конкурентоспроможності, невід'ємною складовою економічної безпеки в умовах впровадження і розвитку Індустрії 4.0 має стати безпека інформаційна. Інформаційні ризики, до яких слід віднести ризики в цифровому середовищі, стають значущими для функціонування Індустрії 4.0.

В контексті забезпечення безпеки цифрової економіки доцільно відзначити також декілька власти-

востей кіберпростору. Цифрові мережі сприяють виникненню мультиплікаційних ефектів не лише для переваг, але і для недоліків завдяки великій кількості цифрових взаємозв'язків між суб'єктами економічних відносин і між виробничими процесами. Крім цього, в цифровій економіці існує великий ризик монополізації ринків BigTech компаніями.

Зазначені ризикові фактори мають бути обов'язкового прийняті до уваги під час розробки Стратегії економічної безпеки та для оцінювання рівня економічної безпеки [15]. З урахуванням важливості своєчасних превентивних заходів для забезпечення безпеки України в швидкозмінюваному середовищі моніторинг загроз повинен здійснюватися максимально деталізовано та регулярно. Варто реалізувати автоматизований поглиблений контроль стану економічної безпеки в системі електронного урядування, де витрати на обчислення індикаторів безпеки будуть мінімальні.

Натепер Україна як самостійна держава в умовах повномасштабної агресії проти неї, а також існуючих системно-структурних проблем в економіці, на жаль, не має власного потенціалу щодо швидкого та збалансованого переходу до Індустрії 4.0. Очікується, що впровадження Індустрії 4.0 в Україні можливо шляхом співпраці з іноземними підприємствами й організаціями, зокрема з європейською мережею цифрових інноваційних хабів, міжнародними фондами для залучення інвестицій та отримання міжнародної технічної допомоги. Це, ймовірно, спричинить залежність економіки нашої країни від більш спроможних держав світу, що мають високий рівень інноваційного розвитку. Такі потенційні загрози національній економічній безпеці України потребують, на нашу думку, першочергового реагування з боку держави, а проблеми цифрової трансформації мають бути об'єктом всебічної уваги усіх повноважних суб'єктів забезпечення національної економічної безпеки України.

Слід зазначити, що Закон України «Про національну безпеку України» [16], регламентує розробку Радою національної безпеки і оборони України Стратегії національної, воєнної безпеки України, кібербезпеки та розвитку оборонного комплексу, але не містить жодних норм щодо Стратегії економічної безпеки України. Для виправлення цієї прогалини у вищезазначеному Законі варто закріпити обов'язковість визначення стратегічного курсу держави щодо забезпечення економічної безпеки України у відповідній Стратегії, де мають бути встановлені загрози економічній безпеці в фінансовій, виробничій, зовнішньоекономічній, інвестиційно-інноваційній, макроекономічній, демографічній, енергетичній, продовольчій, соціальній та інформаційній сферах, а також шляхи їх подолання для до-

сягнення цілей і реалізації пріоритетів державної політики.

Стратегія економічної безпеки України має стати основою для розроблення галузевих стратегій і концепцій, державних цільових програм в економіці. Доречно, щоб органи виконавчої влади, які реалізують економічну політику, зокрема Кабінет Міністрів України, Національний банк України, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Анти-монопольний комітет України, Міністерство економіки України, Міністерство цифрової трансформації України у межах повноважень, визначених Конституцією і законами України, готували та оприлюднювали щорічні звіти про стан виконання Стратегії економічної безпеки України.

Те, що наша держава водночас є і суб'єктом, і об'єктом у системі забезпечення міжнародної економічної безпеки, зумовлює дотримання низки принципів, які, з одного боку, будуть визначальними та спрямовувальними критеріями стабілізації та нормалізації розвитку економічних відносин, з іншого – закладуть необхідний вектор стратегічних дій влади з метою підвищення якості управління та перетворення України в потужного регіонального «гравця» не лише за рівнем економічного розвитку, а й за рівнем економічної стабільності та запасом міцності всієї господарсько-економічної системи. На нашу думку, це мають бути такі принципи державної політики:

– верховенство права – це ключовий принцип, оскільки закон є мірилом рівня розвитку ринкових відносин, а тому від його якості залежить і спроможність держави стимулювати та створювати конкурентоспроможних вітчизняних суб'єктів господарювання, які б були здатні стати «локомотивом» відновлення національної економіки. Це б суттєво зменшило потребу в фінансуванні заходів із забезпечення національної економічної безпеки та її підтриманні виключно за рахунок держави, відкриваючи можливість експансії таких суб'єктів на зовнішні ринки, що, безумовно, впливатиме на стан економічної системи держави;

– пріоритет захисту економічного суверенітету України та національної економіки – це є засадничий базовий принцип, безумовність якого продиктована самою природою державного суверенітету;

– співвідношення та зіставність вітчизняного законодавства у сфері захисту національної економічної системи та відповідних міжнародно-правових норм – цей принцип визначає необхідність кореляції системи норм міжнародного права та норм національного законодавства в процесі забезпечення міжнародної економічної безпеки. Питання про пріоритетність норм міжнародних чи національних не ставиться (виходячи із правила примату норм міжнародних договорів над нормами національного

законодавства), однак цілком об'єктивно, що вітчизняна система законодавства недостатньо інтегрована із світовою та європейською, що вимагає розроблення та запровадження відповідних законодавчих ініціатив. Тут, скоріше, потрібно вести мову про ефективність і виваженість механізмів, які закладаються в основу побудови системи нормативних актів, що стосуються питань забезпечення функціонування національної економічної системи держави, і в такий спосіб замінити недієві правові норми більш ефективними (у тому числі й через участь в міжнародно-правовому співробітництві);

– адекватність, доцільність, змістовність, раціональність, вчасність і дієвість державно-управлінських заходів із забезпечення функціонування національної економічної системи України – цей принцип визначає вимоги до прийняття управлінських рішень та вимоги щодо витрат державних фінансів на підтримання належного рівня економічної безпеки в повоєнний період;

– взаємовигідність умов міжнародної кооперації – принцип, що означає необхідність узгодження та дотримання інтересів України так само, як й інтересів інших держав-учасниць системи забезпечення міжнародної економічної безпеки. У цьому контексті привертає увагу подолання диспропорційності економічного розвитку і, відповідно, диспропорційності можливостей країн щодо забезпечення безпеки власної економічної системи. Інакше кажучи, потрібно віднайти такий механізм узгодження рішень на наднаціональному рівні, який дасть змогу враховувати інтереси всіх учасників зазначених процесів. Фактично мова може йти про претензії на регіональне лідерство України як держави, яка здатна в повоєнний період забезпечити баланс сил у протистоянні фактично різних цивілізаційних систем – умовного «Заходу» і умовного «Сходу»;

– рівність можливостей та умов для законної діяльності економічних суб'єктів (резидентів та нерезидентів) – цей принцип має реалізовуватися, але в межах дотримання інтересів національної безпеки держави. Тобто рівноправність суб'єктів господарювання має витримуватися в рамках загальної стратегії розвитку України за найбільш сприятливим сценарієм. Однак слід мати на увазі, що в разі застосування антикризового сценарію перевага повинна надаватися вітчизняним суб'єктам господарювання. Ця практика є прийнятною для більшості країн, тому її доцільно використовувати і в Україні;

– стимулювання вітчизняної економіки на принципах інноваційності – цей принцип означає пріоритетність напряму імпортозаміщення в процесі формування та реалізації вітчизняної економічної політики. Причому стимулювання імпортозамінювальних галузей та виробництв має не лише відбуватися в

рамках програм прямого цільового фінансування, а й за рахунок розвитку корпоративного сектору – що здатне приносити реальне збільшення ВВП за рахунок високого рівня наукоємності, інноваційності та конкурентоспроможності власної продукції, особливо в умовах анонсованого Україною курсу на впровадження моделі Індустрія 4.0;

– послідовність та системність відкриття національної економічної системи для економічної системи ЄС – цей принцип є ключовим із погляду на євроінтеграційні наміри України на, розуміння закордонними партнерами вітчизняної влади, прозорості діяльності її окремих органів, а також стабільності розроблюваних управлінських програм розвитку економіки. Разом із тим, відкриття власної економіки не має перешкоджати вітчизняним суб'єктам господарювання та перетворюватись у стримувальний чинник розвитку стратегічних галузей економіки держави, особливо військово-промислового комплексу;

– пріоритетність захисту стратегічних галузей економіки – принцип, що означає необхідність пошуку збалансованої моделі державного забезпечення розвитку стратегічних галузей вітчизняної економіки не за рахунок заміщення вітчизняних суб'єктів господарювання іноземними, а шляхом стимулювання діяльності перших;

– визнання юрисдикції міжнародних судових та арбітражних інстанцій – цей принцип дає змогу збільшити рівень інвестиційної привабливості вітчизняної економічної системи для іноземних суб'єктів – учасників господарських правовідносин та іноземних держав, оскільки впевненість у здатності захистити свої права всіма можливими засобами, у тому числі й у міжнародних судових та арбітражних інстанціях, суттєво підвищує довіру іноземних інвесторів до національної економіки.

Таким чином, наведена система принципів має лягти в основу зовнішньоекономічного та зовнішньополітичного вектору України в повоєнний період, оскільки у своїй сукупності ці положення можуть слугувати основою для формування політики у сфері забезпечення безпечного та стабільного функціонування національної економічної системи України.

Висновки. Розглянуті аспекти цифровізації економіки через впровадження технологічного підходу Індустрії 4.0 доводять наявність значних загроз національній економічній безпеці, що вимагає відповідного державного управління. Задля ефективного забезпечення національної безпеки в сфері цифрової економіки існує потреба в удосконаленні правового регулювання, зокрема в частинах:

– розширення принципів формування державної політики у сфері економічної безпеки в Законі України «Про національну безпеку України» [16];

– внесення до Закону України «Про національну безпеку України» [16] положень щодо розробки та реалізації Стратегії економічної безпеки України;

– перегляд методики розрахунку рівня економічної безпеки України [15];

– розширення складових забезпечення економічної безпеки, визначення загроз від цифровізації та відповідних завдань з їх подолання за кожною сферою економічної безпеки, а також перегляд методики

моніторингу економічної стійкості (індикаторів стану економічної безпеки) в Стратегії економічної безпеки України до 2025 року [13].

Подальші напрями досліджень полягають у роботі та науковому обґрунтуванні заходів забезпечення економічної безпеки в умовах цифрових трансформацій, удосконаленні правового забезпечення для їх ефективної реалізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Положення про впровадження технологічного підходу «Індустрія 4.0»: затверджено Постановою КМУ від 21 липня 2021 р. № 750. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/750-2021-п#n13>.
2. Національна економічна стратегія на період до 2030 року : затверджено Постановою КМУ від 03 березня 2021 р. № 179 (зі змінами). URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-п#n25>.
3. Копитко М. І., Заверуха Д. А. Ключові аспекти впливу Індустрії 4.0 на економічну безпеку держави. *Соціально-правові студії*. 2021. Вип. 4. С. 117-122.
4. Корват О. В. Економічна стійкість і безпека держави в умовах Індустрії 4.0. *Економічна безпека: міжнародний і національний рівень*: збірник наукових праць НДІ ПЗІР НАПрН України за матеріалами II-ї науково-практичної конференції (м. Харків, 21 квітня 2023 р.). Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2023. С. 37-43.
5. Мігус І. Основні тенденції розвитку Індустрії 4.0 та її вплив на економічну безпеку держави: міжнародний аспект. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2023. № 1. С. 52–59.
6. Ноджак Л. С., Парашич М. І. Розвиток 4.0 Індустрії в Україні: проблеми, перспективи. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 45. URL : myandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1935.
7. Піщуліна О. Цифрова економіка: тренди, ризики та соціальні детермінанти. Центр Разумкова. Видавництво «Заповіт». 2020. 274 с.
8. Пушак Я. Я., Трушкіна Н. В. Правове забезпечення економічної безпеки держави в умовах Індустрії 4.0. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2022. Вип. 1. С. 135-142.
9. Тимошенко О. В. Виклики та загрози четвертої промислової революції: наслідки для України. *БізнесІнформ*. 2019. № 2. С. 21 – 29.
10. Білоусов Є. М. Господарсько-правові засоби забезпечення економічної безпеки України: автореф. дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.04. Харків, 2019. 42 с.
11. Лекарь С. Правове регулювання економічної безпеки в Україні. *Адміністративне право і процес*. 2019. № 12. С. 186-191.
12. Харазішвілі Ю. М. Системна безпека сталого розвитку: інструментарій оцінки, резерви та стратегічні сценарії реалізації : монографія./ НАН України, Ін-т економіки пром-сті. Київ, 2019. 304 с.
13. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року : затв. Указом Президента України від 11 серпня 2021 р. № 347/2021. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#n2>.
14. Візія Українського інституту майбутнього: яким став світ у 2030Е. Український інститут майбутнього. URL: <https://strategy.uifuture.org/viziya-ukrainskogo-institutu-majbutnogo.html>.
15. Методичні рекомендації щодо розрахунку рівня економічної безпеки України : затв. наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29 жовтня 2013 р. № 1277. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>.
16. Про Національну безпеку : Закон України від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>.

REFERENCES

1. Regulations on the introduction of technological approach “Industry 4.0”: approved by the Cabinet of Ministers of Ukraine, No. 750 (2021, July 21). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/750-2021-п#n13> [in Ukrainian].
2. National economic strategy for the period up to 2030: approved by the CMU Resolution, No. 179 (2021, March 3) (as amended). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-п#n25> [in Ukrainian].
3. Kopytko M. I. & Zaverukha D. A. (2021). Key aspects of the influence of industry 4.0 on the economic security of the state. *Sotsialno-pravovi studii*, 4, 117–122. [in Ukrainian].

4. Korvat, O. V. (2023). Economic stability and security of the state in the conditions of Industry 4.0. *Ekonomichna bezpeka: mizhnarodnyi i natsionalnyi riven: Proceedings of scientific works of the Research Institute of the National Academy of Pedagogical Sciences* (pp. 37–43). Kharkiv : NDI PZIR NAPrN Ukrainy [in Ukrainian].
5. Mihus I. (2023). The main trends of industry development 4.0 and its impact on the economic security of the state: international aspect. *Vcheni zapysky Universytetu «KROK», 1*, 52–59 [in Ukrainian].
6. Nodzhak L. S. & Parashchych M. I. (2022). Development 4.0 Industry in Ukraine: problems, prospects. *Ekonomika ta suspilstvo*, 45. Retrieved from: myandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1935 [in Ukrainian].
7. Pishchulina O. (2020). *Digital economy: trends, risks and social determinants*. Razumkov Center. Vydavnytstvo «Zapovit» [in Ukrainian].
8. Pushak Ya. Ya. & Trushkina N. V. (2022). Legal support for the economic security of the state in the conditions of industry 4.0. *Tsyfrova ekonomika ta ekonomichna bezpeka, 1*, 135–142 [in Ukrainian].
9. Tymoshenko O. V. (2019). Challenges and threats of the fourth industrial revolution: consequences for Ukraine. *BiznesInform, 2*, 21–29 [in Ukrainian].
10. Bilousov Ye. M. (2019). Economic and legal means of ensuring economic security of Ukraine. *Extended abstract doctor's thesis*. Kharkiv [in Ukrainian].
11. Lekar S. (2019). Legal regulation of economic security in Ukraine. *Administratyvne pravo i protses, 12*, 186–191 [in Ukrainian].
12. Kharazishvili, Yu. M. (2019). *System Sustainable Development System: Assessment tools, reserves and strategic implementation scenarios*. Kyiv: NAN Ukrainy, In-t ekonomiky prom-sti [in Ukrainian].
13. Ukraine's economic security strategy for the period up to 2025: approved. By decree of the President of Ukraine, No. 347/2021 (2021, August 11). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#n2> [in Ukrainian].
14. Vision of the Ukrainian Institute of the Future: What became the world in 2030e. Ukrainian Institute of the Future. Retrieved from: <https://strategy.uifuture.org/viziya-ukrainskogo-institutu-majbutnogo.html> [in Ukrainian].
15. Ministerstvo ekonomichnoho rozvytku i torhivli Ukrainy (2013, October 29) Methodological recommendations for calculating the level of economic security of Ukraine. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v127773-13#Text> [in Ukrainian].
16. Law of Ukraine on National Security, No. 2469-VIII (2018, June 21). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> [in Ukrainian].

BILOUSOV YEVHEN

2nd PhD in Law, Associate Professor, Leading researcher of the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development of NALS of Ukraine

KORVAT OLENA

PhD in Economics, Associate Professor, Leading researcher of the Scientific and Research Institute of Providing Legal Framework for the Innovative Development NALS of Ukraine

LEGAL REGULATION OF ECONOMIC SECURITY OF UKRAINE UNDER THE ESTABLISHMENT OF INDUSTRY 4.0

Problem setting. The conditions of the modern digital era impose new requirements on the efficiency of national enterprises. Industry 4.0 involves digitization and automation of production processes and management at enterprises of the real sector of the economy to increase labor productivity, reduce costs, flexibility and adaptability of production systems, and the effectiveness of cooperation in the value creation chain. At the same time, with the possibilities of Industry 4.0 technologies, there are threats to economic security, which requires the development of a strategic vision and legal regulation of security in the digital economy.

Analysis of recent researches and publications. The analysis of scientific publications of domestic scientists on the topic of the study showed that there are two opposite groups of works. The first group of researchers analyzes the risks and threats of Industry 4.0 for the economy; however, the authors do not provide recommendations for ensuring economic

security in the digital economy. The second group of scientific publications is devoted to general issues of ensuring the economic security of Ukraine, in particular in the legal sphere. However, they hardly pay attention to threats from digitalization.

Purpose of research is the development of theoretical provisions and practical recommendations regarding the improvement of regulatory and legal regulation of ensuring the economic security of Ukraine in the conditions of the formation of Industry 4.0.

Article's main body. The work examines the essence of Industry 4.0, the possibilities and advantages of introducing digital technologies into management and production processes, the risks of digitalization and threats to the economic security of Ukraine, the feasibility of improving the legal regulation of economic security in the conditions of the introduction of digital technologies is substantiated. During the analysis of legal acts, the lack of a strategic vision of ensuring economic security against the threats of digitalization, an insufficient list of security indicators for assessing the consequences of digital transformations, and the threat of Ukraine's financial and technological dependence on developed countries were revealed. The basic principles of the formation of state policy in the field of economic security are substantiated: the rule of law, the priority of protecting economic sovereignty, the correlation and comparability of national and international legislation, adequacy, expediency, meaningfulness, rationality, timeliness and effectiveness of regulatory measures, mutually beneficial conditions of international cooperation, equality of opportunities for residents and non-residents, stimulation of the domestic economy, sequence of opening of the national economic system for the EU economic system, priority of protection of strategic sectors of the economy, recognition of the jurisdiction of international judicial and arbitration bodies.

It is proposed to improve legal regulation in terms of expanding the principles of state policy formation in the field of economic security, revising the methodology for calculating the level of economic security of Ukraine, regulating the provisions on the development and implementation of the Strategy of Economic Security of Ukraine, establishing threats from digitalization and determining the corresponding tasks to overcome them in each sphere of economic security.

Conclusions and prospects for development. The implementation of Industry 4.0 is associated with significant threats to national economic security, which requires the development and implementation of a state policy to ensure security in the field of the digital economy. The developed recommendations for improving legal regulation will allow to more effectively ensure economic security in Ukraine. Further directions of research consist in the development and scientific substantiation of measures to ensure economic security in conditions of digitalization, improvement of legal support for their effective implementation.

Key words: legal regulation, economic security, Industry 4.0, digital technology, risk, threat, digitalization, economy, security, strategy, state policy.

За ДСТУ 8302:2015 цю статтю слід цитувати:

Білоусов Є. М., Корват О. В. Правове регулювання економічної безпеки України в умовах становлення Індустрії 4.0. *Право та інновації*. 2023. № 4 (44). С. 88–94.